

Rádecké noviny

číslo 9 • november 2024 • nepredajné

Fúrt sa něco d'eje

Skutečne, aj kebi sa místama zdálo, že je konc šecker uďíté, jak svjet kolem nás ukazuje, dicki sa nájde něco nové. Někedi aňi netreba ňikam chodzit. Báráj rovno tadi na našem dvori rostne dub a odborníci odhadli, že má kolem tristo rokú. To je patnást generácií, co si dost čaško dovedeme predstavít. Ale predstavte si, že Rádek bil enem desi dole pod kopcem, a tadi hore až o hodňe neskúr šecker kolem teho duba virostlo. Počúvel si za tí roki kopu chitřích aj né konc až tak chitřích rečí, kopu plánú do budúncosi, kerá bila často nakonec konc inačí. Ak tak sme dnes tadi. Na dvje vjeci z teho šeckého ale nesmíme zapomínat – jedna je, že je důležitě aj cez to šecker fúrt spolem vipřávjat a plánovat a druhá vjec, že

šecker sa točí kolem něčeho, co dáva pevní bod. Može to bit čovjek, alebo místo, alebo něco inší. Mi máme dub. Stojí tadi a načúvá. Dojdzite na kus rečí. Vaše pláni už sú možná tadi a čekajú na vás.

Váš
Stano Bellan

Pro zlepšěň pamjaci připomínám: šeckeri připomínki a nápadi, o čem bi sme mohli na temto mísce vipřávjat, nechajte v určěnej schřance (Miki svatosvace slúbil, že už ju fakt spraví), alebo jednoducho u čišníka. Ked dojde praví čas, vilezem sem za vama na kopec a veznem si ich. Oboje velice rád.

RAŇAJKY

120 g PRAŽENICA (3ks vajcia)	3,90 €	3
150 g ŠUNKA S VAJCOM (2ks vajcia)	4,90 €	3

POLIEVKY

0,33 l POMODORO S PARMEZÁNOM	5,90 €	1, 7
0,33 l DRŽKOVÁ POLIEVKA LEGENDARY	4,50 €	1
0,33 l MÄSOVÝ VÝVAR S REZANCAMI A ZELENINOU	4,50 €	1, 3, 7, 9

TRADIČNÉ JEDLÁ

450 g TRADIČNÝ ČERNOHOR S PEČENÝMI ZEMIAKMI A DOMÁCOU TATARSKOU OMÁČKOU	15,90 €	1, 3, 7
400 g VYPRAŽANÝ SYR, HRANOLKY, TATÁRSKA OMÁČKA	13,90 €	1, 3, 7
400 g GORDON BLUE, HRANOLKY	15,90 €	1, 3, 7
450 g HOVÄDZÍ STEAK, HRANOLKY, HUBOVÁ OMÁČKA	25,90 €	1, 3, 7
650 g GRILOVANÉ REBRÁ S BARBECUE OMÁČKOU (horčica, chren, uhorky a chlieb)	15,90 €	1, 3, 7
800 g KOLENO S BARBECUE OMÁČKOU	17,90 €	
450 g KURACIE STRIPS, HRANOLKY, TATÁRSKA OMÁČKA	13,90 €	1, 3, 7
300 g ŠALÁT S KURACÍM MÄSOM / SYROM HALOUMI	12,90 €	7
450 g KURACÍ STEAK, HRANOLKY	15,90 €	1, 3, 7
500 g BRAVČOVÁ PANENKA NA HUBÁCH / FAZUĽKY, HRANOLKY	17,90 €	1, 3, 7
120 g GRILOVANÝ HALLOUMI, HERMELÍN	6,50 €	1, 3, 7

NAŠE DOMÁCE ŠALÁTY K HLAVNÉMU JEDLU

200 g KAPUSTOVÝ ŠALÁT S MRKVOU	3,50 €	
150 g MIEŠANÝ ŠALÁT	3,50 €	
150 g PARADAJKOVÝ ŠALÁT S CIBUĽOU	3,50 €	

CESTOVINY

400 g CARBORNARA	13,90 €	1, 7
400 g ARRABIATA (cestoviny v paradajkovej omáčke so slaninkou, cesnakom, chilli a posypané parmezánom)	13,90 €	1, 7
400 g PROSCIUTTO CRUDO (cestoviny so sušenou šunkou, cherry paradajkami, rukolou a cesnakom poliate olivovým oleom a posypané parmezánom)	13,90 €	1, 7

ŠŤAVNATÉ HAMBURERY

620 g BURGER, HRANOLKY (hovädzie mäso, dressing, cheddar, slaninka, pražená cibuľa, šalát, kyslá uhorka a BBQ omáčka, žemľa)	16,90 €	1, 3, 7
800 g BIG DOUBLE BURGER, HRANOLKY (hovädzie mäso, dressing, cheddar, slaninka, pražená cibuľa, šalát, kyslá uhorka a BBQ omáčka, žemľa)	21,90 €	1, 3, 7
620 g HOMBRE BURGER, HRANOLKY (hovädzie mäso, dressing, cheddar, pražená cibuľa, jalapenos, šalát, piri-piri dressing, žemľa)	16,90 €	1, 3, 7

TRADIČNÁ PINSA ROMANA

MARGHERITA	8,90 €	1, 3, 7
PROSCIUTTO	11,90 €	1, 3, 7
DIAVOLA	13,90 €	1, 3, 7
PROSCIUTTO CRUDO	13,90 €	1, 3, 7
QUATRO FORMAGGI	13,90 €	1, 3, 7

NIEČO K PIVU

120 g HOVÄDZÍ TATARÁK S HRIANKAMI	15,90 €	1, 3, 10
120 g GRILOVANÁ KLOBÁSA S HORČICOU A CHLEBOM	6,90 €	1, 10
200 g ZEMIAKOVÁ SLAMA	4,90 €	

Alergény:	8 orechy,
1 obilniny,	9 zeler,
2 kôrovce,	10 horčica,
3 vajcia,	11 sezamové semená,
4 ryby,	12 kysličník siričitý
5 arašidy,	a siričitany,
6 sójové zrná,	13 vľčí bôb,
7 mlieko,	14 mäkkýše

Zabezpečíme

- ✓ Catering
- ✓ Oslavy
- ✓ Večierky
- ✓ Smútočné posednia

PIVO

Krušovice Bohém	0,30 l	2,20 €
	0,50 l	2,50 €
Bradáč 12%	0,40 l	2,80 €
Radler nealko	0,30 l	2,20 €
	0,50 l	2,50 €
Zlatý Bažant nealko	0,30 l	2,20 €
	0,50 l	2,50 €

NEALKO NÁPOJE

Kofola originál	0,3 l	1,80 €
	0,5 l	2,00 €
S. Pellegrino / AQUA	0,25 l	2,20 €
	0,75 l	3,90 €
Fatra	0,25 l	2,90 €
Sanpegrino		2,50 €
(granátové jablko, linone a menta, pompelmo, červený pomaranč, chinotto)		
Nativa		2,50 €
Vinea biela		2,50 €
Pepsi		2,50 €
Pfanner (orange, jahoda, jablko)		2,50 €

TEPLÉ NÁPOJE

Espresso	7 g	1,60 €
Cafelatte	7 g	3,50 €
Cappucino	7 g	2,20 €
Turecká káva	7 g	1,60 €
Čaj		1,60 €
Maresi	0,02 l	0,50 €
Med	20 g	0,50 €

ALKOHOLICKÉ NÁPOJE

Jameson 40%	4,00 €
Tullamore 40%	4,00 €
JackDaniel's 40%	4,50 €
Metaxa5* 38%	3,30 €
Karpatské Brandy špeciál	4,00 €
Vodka Nicolaus	2,80 €
Finlandia vodka	4,00 €
Slivovica	4,00 €
Marhuľovica	4,00 €
Hruškovica	4,00 €
Borovička	4,00 €
Gin Toison	4,50 €
Gin Marilyn Monroe Rose	4,50 €
Gin London	5,50 €
Gin London Cherry	6,50 €
Santiago	6,50 €
Millonario	6,90 €
Bolivar	5,50 €
Don papa	7,00 €
Bumbu	7,00 €
Zacapa	9,00 €
Bumbu crema	7,00 €
Pampero Aniversario	5,50 €
Diplomático	6,00 €
Tequila St.	3,00 €
Tequila Zl.	3,00 €

Vibráli sme ze záplavi otázek

Otáska prvň k nám došla až z druhého konca mjestá.

Je nová socha Macka na Juhu potvrdením toho, že snád Macek došel do Malacek z tejto strani?

Co sa tíče strani, odkád došel Macek do Malacek, ostávame fúrt jednak nestranní. Nakolko sme sa ohledem tohoto problému níkam dálej nepohli, pristupujeme k šeckím stranám spravdľivo a bárkerá z ních je jednak dobrú možnoscu. Samí čekáme na nové príspevki do debati stran odborníku, vjedcu a bárkoho, do s něčím rozumním dojde. Co sa tíká sochi Macka, je na Juhu proto, že sa o ňu zasúžili ľudé ze združená Hrdí Malačané. Necháli ju virobit, zaplacili ju a tak ju majú. Teda, tak ju máme šeci. Tímto vizívame na podobné aktiviti aj ve smjeri od Levár, Kiripolca, Hasprunki, Ralbocha a Perneka.

Otáska druhá: Fšimľi sme si, že sa po časi zas udíla celím národem očekávaná 4. Medzinárodná konferencija o Mackovi. Pokročilo toto vjedecké zhromáždení už k nějakému konkrétňimu výsledku?

Otáska nás velice potešila, protože dokazuje veliký záujem o celú složitú vjedu kolem Macka. Odžneli prislúbené hodnotné a prekvapivé príspevki, aj keď mosíme konštatovat, že za posledňi rokí sme sa moc nepohli. Jak máme niekoľko kandidátskích obcí, keré ašpirujú na štart jeho cesti, niekoľko máme aj možňích rokú, kedi sa táto

svjetová udalost odehrála. No nič, uvidíme kam dojdeme mi. Jak každí ráz skutečne za shlédnúci stál kultúrňi program. Podrobne o konferenciji písal Malackí hlas, tak kukňite tam. Dojdzite nabudúce samí a uvidíte.

Zaujímavosti z dejín Pálffyovcov

Malacky boli v minulosti do polovice 19. storočia súčasťou Plaveckého panstva, istý čas jeho centrom. V rokoch 1621/1622 nastala výmena zemepánskych rodov, novým zemepánom sa stal Pavol IV. Pálffy. Od tejto udalosti uplynulo 400 rokov. Pálffyovci potom vlastnili panstvo, neskôr transformované na veľkostatok až takmer do polovice 20. storočia.

Uvoľnenie panstva

V roku 1621 zomrel bez mužských potomkov vlastník Plaveckého panstva Peter Balassa, rovnako aj jeho mladší brat František. Keďže ďalších bratov alebo iných mužských príbuzných v tejto línii rodu nebolo, podľa vtedajšieho práva sa panstvo vrátilo do rúk panovníka.

O uvoľnené panstvo sa uchádzalo viac šľachticov. Okolnosti priblížila Anna Fundárková: záujem mala okrem Pavla aj jeho sestra a vdova po poslednom vlastníkovi Magdaléna, ďalej Margita Bakicsová (zrejme išlo o matku Petra Balassu), neskorší palatín Mikuláš Esterházy a ďalší šľachtici. V prospech Pavla vraj rozhodla najlepšia ponuka, týkajúca sa zásobovania vojska (v časoch protitureckých vojen). Zároveň sa zaviazal vyplatiť balassovský záloh v sume 27 187 zlatých.

Udelenie panstva pre Pavla IV. Pálffyho

7. januára 1622 vydal panovník Ferdinand II. listinu, ktorou získal za určených podmienok Plavecké panstvo do zálohu. Zachoval sa prepis tejto listiny, ktorý má v nadpise zmienku o zálohovaní (inscripcii) panstva Pavlovi, v monografii obce Plavecký Štvrtok sa však uvádza, že získal panstvo do zálohu spolu so sestrou Magdalénou.

Panstvo tvorili v tom čase obce (Plavecký) Sv. Peter, (Plavecký) Sv. Mikuláš, Sološnica, Rohožník, Kuchyňa, Pernek, Jablonové, Malacky, Kostolište, Jakubov, Záhorská Ves, Suchohrad a Studienka a časť Plaveckého Štvrtka.

Obdobie bolo nepokojné, listina bola vydaná len niekoľko dní po uzatvorení mikulovského mieru po stavovskom povstaní Gabriela Bethlena. Pavol v tom roku dovŕšil vek 30 rokov, bol slobodný, bez významnejších funkcií.

Práve v tom období sa začala Pavlova politická kariéra a rozvoj pozemkového vlastníctva. Po otcovi zdedil stupavské panstvo. Plavecké panstvo s ním susedilo, obe mali významnú strategickú pozíciu neďaleko vtedajšieho dočasného centra krajiny Bratislavy. V lete 1621 získal do zálohu aj susediace marcheggské panstvo v Rakúsku. Toto panstvo získal do dedičného vlastníctva v roku 1630. O štyri roky neskôr rovnakým spôsobom nadobudol vlastníctvo Plaveckého panstva a zároveň získal právo používať grófsky titul.

Pavol IV. Pálffy zomrel koncom roka 1653 a novým zemepánom bol jeho syn Ján III. Anton Pálffy. Neskôr, po vymretí Pavlových potomkov po meči, pokračovali zemepáni Plaveckého panstva v línii Pavlovho brata Štefana II.

Ukončenie pálfyovského panstva

V polovici 19. storočia sa Plavecké panstvo, resp. časť z neho, premenilo na Veľkostatok Malacky. Mikuláš XIII., ktorý prevzal veľkostatok v roku 1879, bol posledným z rodu, ktorý sídlil v Malackách. V roku 1918 sa presťahoval do Rakúska, kde strávil zvyšok života. Zomrel v roku 1935 a novým vlastníkom veľkostatku sa stal jeho bratranec Ladislav, ktorý sa bol približne desať rokov (po zrušení fideikomisu) jeho spoluvlastníkom.

Pozemková reforma v medzivojnovom období a súvisiace transakcie spôsobili znižovanie veľkostatku a v 30. a 40. rokoch prišlo k jeho rozpredaju. Vymretie malackej línie v roku 1947 smrťou kniežaťa Ladislava Pálffyho a zároveň zmena politických pomerov dali bodku za vyše 300-ročným pálfyovským príbehom spojeným s Malackami. Dodnes po Pálffyovcoch zostali v meste mnohé stopy, najvýznamnejšími sú objekty zámku a Čierneho kláštora.

Martin Macejka